

9. Шевчук В. О. Контроль господарських систем в суспільстві з перехідною економікою: Дис. д-ра екон. наук: 08.06.04 / Київський держ. торговельно-економічний ун-т. — К., 1999. — 528 с.

10. Дайле А. Практика контроллинга: пер. с нем. / под. ред. и с предисл. М. Л. Лукашевича и Е. Н. Тихоненковой. — М.: Финансы и статистика, 2001.

11. Бланк И. А. Основы финансового менеджмента. — К.: Ника-Центр, 1999. — 512 с. — (Серия «Библиотека финансового менеджера»; Вып. 3).

12. Фалько С. Г. Контроллинг для руководителей и специалистов. — М.: Финансы и статистика, 2008. — 272с.

and similar papers at core.ac.uk

provided by Institutional Repository of Vadym Hetma

Воронова М. О., канд. екон. наук, доц.,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»

ОБЛІК ПЛАТИ ЗА КОМП'ЮТЕРНУ ПРОГРАМУ

Комп'ютерна програма є об'єктом права інтелектуальної власності (авторське право) й охороняється як літературний твір у відповідності до чинного законодавства України.

Автору такого об'єкту належать майнові права на особисте їх використання та права з надання дозволу на їх використання іншими особами у визначений спосіб, згідно норм ст. 15 Закону України «Про авторські та суміжні права» (надалі Закон 1 [1]).

За передачу (відчуження) майнових авторських прав автору виплачується винагорода у формі одноразового (паушального) платежу, або у формі періодичних платежів (фіксованих та у вигляді відсотків) — відрахувань за кожний проданий примірник чи кожне використання твору (роялті), або комбінованих платежів. Розмір і порядок виплати авторської винагороди за передачу права на використання встановлюються в авторському договорі (ст. 33 Закону 1).

За авторським договором згідно ст. 31—33 Закону 1 передаються виключні майнові права власності автора на об'єкт права (твір — комп'ютерну програму) у вигляді договору про передачу (відчуження) виключних прав та майнові права на використання цього об'єкту іншими особами у вигляді ліцензійного договору, ліцензії.

Плата за передачу примірника комп'ютерної програми кінцевому користувачу як матеріального об'єкту в якому її втілено,

передбачає передачу права власності на такий матеріальний об'єкт як майно (рід), і не передбачає передачу (відчуження) майнового авторського права власності на нього, згідно норм ст. 12 Закону 1. Така передача здійснюється за ліцензійною угодою про використання об'єкту авторського права у способи зазначені ст. 24 цього Закону і не передбачає виплату винагороди автору.

А тому класифікуючи у якості об'єктів обліку плату за використання комп'ютерної програми можна визначити наступні три випадки:

- перший — винагорода (платіж) за передачу (відчуження) майнового авторського права власності на об'єкт у формі одноразового (паушального) платежу; періодичного (роялті) платежу; комбінованого платежу;

- другий — винагорода (платіж) за передачу (відчуження) майнового авторського права (ліцензіара), дозволяти іншій особі (ліцензіату) використання об'єкту у формі одноразового (паушального) платежу; періодичного (роялті) платежу; комбінованого платежу;

- третій — плата за передачу (відчуження) права власності на майно (примірник твору як матеріальний об'єкт, у якому втілена комп'ютерна програма) автору або ліцензіару як продавцю за ліцензійними угодами кінцевим користувачем без передачі авторського майнового права.

У першому випадку, така передача визнається, або як: нематеріальний актив, або як витрати поточного періоду незалежно від форм платежу. А саме за ПСБО 8 «Нематеріальні активи» [2], встановлені основні критерії визнання нематеріального активу: як можливість ідентифікації права інтелектуальної власності та інших майнових прав, утримання їх більше одного року, достовірність визначення їх вартості. Щодо достовірності визначення вартості авторських прав власності за одноразовими та фіксованими платежами — складностей не виникає, а щодо періодичних платежів у вигляді відсотків від доходу, то на перший погляд, достовірно встановити їх вартість не є можливим. Але, згідно Національного стандарту оцінки майна № 4 «Оцінка майнових прав інтелектуальної власності» [3], визначення вартості майбутнього платежу роялі здійснюється за доходним методом, що враховує принцип дисконтування грошей у часі, положення якого, застосовані у визначенні теперішньої вартості майбутніх платежів у діючих ПСБО.

Для передавачі виключних майнових прав, згідно норм ПСБО 27 «Необоротні активи, утримувані для продажу та припинена

діяльність» [4] облік винагороди від їх одержувача — є доходом від реалізації необоротних активів та груп вибуття, що утримуються для продажу та обліковуються на рахунку 712 «Дохід від реалізації інших оборотних активів».

У другому випадку, незалежно від форм платежу винагороди автора за нормами п. 4 ПСБО 15 «Дохід» [5], такі платежі — є доходом у вигляді роялті як платежі за використання не матеріальних активів іншого суб'єкта господарювання і обліковуються, відповідно п. 20 цього ПСБО у складі доходу звітного періоду передавача такого права (ліцензіара). Облік зазначених операцій у ліцензіара, згідно п. 30 ПСБО 2 «Баланс» [6] здійснюється за дебетом рахунку 373 «Розрахунки за нарахованими доходами» і, на думку автора статті, кредитом рахунку 719 «Інші доходи операційної діяльності». А, слідуючи принципу відповідності доходів і витрат, — у складі витрат звітного періоду набувача цього права (ліцензіата), хоча останнє положення не відображено в діючих ПСБО, і пропонується обліковувати за дебетом рахунку 949 «Інші витрати операційної діяльності», субрахунок «Витрати зі сплати платежів роялті» та кредитом рахунку 685 «Розрахунки з іншими кредиторами».

У третьому випадку, плата за передачу (відчуження) права власності на комп'ютерну програму як майно, що не передбачає передачу (відчуження) авторських майнових прав — не є винагородою автора, а, звідси — не є роялті або нематеріальним активом. Така плата є виручкою (доходом) від реалізації продавця майна (дохід від реалізації товарів, робіт, послуг) і відповідними витратами покупця на придбання такого об'єкту. Національні ПСБО не визначають такі витрати у якості активу суб'єкта господарювання, хоча до аналогічних матеріальних об'єктів в яких втілено майнове авторське право на твір відносяться бібліотечні фонди у вигляді інших необоротних активів. А тому, на думку автора статті, для таких матеріальних об'єктів як матеріальні цінності, в яких втілений об'єкт авторського права (твір — комп'ютерна програма) слід застосовувати норми ст. 8.2 Закону 2 [7]. А саме, у разі коли вартість таких матеріальних цінностей перевищує 1000 грн і термін експлуатації 365 днів, понесені витрати на їх придбання відносити до складу основних засобів, наприклад, рахунок бухгалтерського обліку 109 «Інші основні засоби», субрахунок «Матеріальні цінності з втіленого об'єкту авторського права (комп'ютерна програма)». У протилежному випадку, вартість таких об'єктів слід відносити до малоцінних та швидкозношуваних предметів.

Література

1. Закон України «Про авторське право і суміжні права» від 23.12.1993р., № 3792-XII / Відомості Верховної Ради (ВВР). — 1994. — № 13. — Ст.64.
2. Міністерство фінансів України, наказ від 19.10.1999р., № 242. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 8 «Нематеріальні активи».
3. Кабінет Міністрів України; Постанова, Національний стандарт № 4 від 03.10.2007 р. № 1185 «Оцінка майнових прав інтелектуальної власності».
4. Міністерство фінансів України, наказ від 07.11.2003р., № 617. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 27 «Необоротні активи, утримувані для продажу, та припинена діяльність».
5. Міністерство фінансів України, наказ від 29.11.1999р., № 290. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 «Доходи».
6. Міністерство фінансів України, наказ від 31.03.1999р., № 87. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 2 «Баланс».
7. Закон України «Про оподаткування прибутку підприємств» від 28.12.1994р., № 334/94-ВР / Відомості Верховної Ради (ВВР). — 1995. — № 4. — Ст. 28.

Gavrilenko V. A., Professor, Doctor of Economics,
Head of the Department of Accounting and Auditing,
Chernikova E. G., assistant lecturer
in Accounting and Auditing,
Donetsk National Technical University

IMPROVED METHODS FOR ESTIMATION OF BY-PRODUCTS AT COKING ENTERPRISES

Currently, accounting departments at the coking enterprises when costing their products face the problem of expense allocation between the main product and by-products, determination of objective evaluation of by-products and the processed products there of.

In accordance with Paragraph 607 of Guidelines No. 373 [1] coking enterprises use the calculation method of expense elimination. However, the reliability of this method depends on the adopted estimates of by-products and on the list of main products and by-products. The main disadvantage of this method is also that only the main product is calculated, and the by-product is estimated by firm evaluations on the basis of internal regulations of the enterprise (for example, resin in gas, benzol in gas, crude coke oven gas — on the